

dd. 28 januari 1971

Conform vastgesteld.

No. 14

NOTULEN

**der openbare vergadering
van de
gemeenteraad van 's-Hertogenbosch
in de Statenzaal van het Provinciehuis
op vrijdag 28 augustus 1970
te 20.00 uur.**

Tegenwoordig:

Voorzitter: Mr. G. M. J. W. van de Ven, burge-meester.

Wethouders: Drs. W. G. J. Lennaerts, Ir. J. J. C. van Heijkoop, mr. G. D. H. Verkuijlen en J. C. H. van Oijen.

Leden: L. J. van der Kooi, H. W. van Kempen, J. M. A. Foppele, A. M. M. van Loon, G. A. Moerings, Ir. J. L. van Oost, D. J. Kaasjager, Chr. J. A. M. Leo, J. H. M. Hommen, J. M. C. van der Eerden, F. M. J. Schuurbijs, Mr. H. Bergé, Th. W. Leenders, B. IJsselstijn, J. C. Vis, L. A. H. Neefs, Mevrouw J. M. Claasen-van de Laak, Ir. O. van Roggen, J. M. van Engelen, W. M. van Heu-men, Th. Kok, Jhr. mr. L. E. A. J. van Meeuwen, Mej. M. W. J. A. Willemse, L. H. van Veggel, J. J. C. M. van Beek, H. W. J. Vos, Mevr. drs. N. M. J. H. Hustinx-Spoorenberg, F. C. Bumann en G. M. Sluijter.

Secretaris: mr. A. A. B. van Geelen, gemeente-secretaris.

Afwezig: Mevrouw J. Bos-Kinsbergen en de heer A. J. C. Wagemakers.

De voorzitter opent de vergadering met het gebed en deelt mede, dat bericht van verhindering is ingekomen van mevrouw Bos en de heer Wagemakers. Beiden zijn wegens ziekte verhinderd.

Hierna spreekt hij als volgt:

„Dames en heren, leden van de raad, dames en heren genodigden.

Vandaag is het een belangrijke dag in de geschiedenis van de raad van deze stad nu 15 uwer voor het laatst als raadslid hier aanwezig zijn.

Uw afscheid vindt plaats aan het einde van de zittingsperiode 1966-1970, een zittingsperiode, die belangrijk is geweest, zowel vanwege de vele en belangrijke problemen, welke aan uw raad ter discussie en beslissing zijn voorgelegd, als vanwege de mentaliteitsverandering, welke juist in deze periode heeft plaatsgevonden.

Van de overheid wordt enerzijds - dit in tegenstelling tot vroeger - verwacht, dat zij zich bezig houdt met alle facetten van de menselijke samenleving.

Anderzijds wil de burger, juist omdat de overheid met haar beslissingen daardoor diep ingrijpt, zowel in de samenleving in het algemeen als in het persoonlijk leven, dat de voorschriften en beslissingen duidelijk worden geformuleerd en vooral gemotiveerd en dat de burger inspraak heeft bij de voorbereiding ervan op een zodanig vroeg tijdstip, dat men deze voorschriften en besluiten nog kan beïnvloeden.

Inspraak, medezeggenschap, democratisering en vrijheid zijn wensen waarmee de bestuurder van vandaag iedere dag te maken krijgt.

De overheid moet ernaar streven de afstand tot de burger zo klein mogelijk te maken en zoveel mogelijk alles in volle openbaarheid te doen.

Dat eist veel inspanning en stelt hoge eisen aan de werkracht en toewijding van de bestuurders, ook van u, leden van de gemeenteraad, die gezamenlijk het hoogste gezag in de gemeente vormt.

Het is ondoenlijk om op deze avond, die bedoeld is als

een afscheidsavond met een feestelijk tintje, een opsomming te geven van alles, waartoe door uw raad in deze periode besloten is of wat tot uitvoering is gekomen.

U zult me willen toestaan, dat ik me beperk tot een greep uit alle belangrijke zaken, een greep, die noodzakelijkerwijze subjectief is, en misschien nog subjectiever, omdat ik slechts een kort gedeelte van die 4 jaren heb meegemaakt, maar toch illustratief voor de achter ons liggende raadsperiode.

Woningbouw.

Er waren veel bouwactiviteiten in zuid, in oost, in west en sinds 1969 in noord.

Hoewel er een indrukwekkend bouwprogramma is afgewerkt, moeten we helaas constateren, dat de woningnood in onze stad nog altijd volksvijand no. 1 is gebleven.

Ondanks alle inspanningen is de woningnood nog groot en de lijst van woningzoekenden nog veel te lang.

Gelukkig heerst er op het ogenblik allerwege grote bouwactiviteit en heeft Den Bosch via het Stadsgewest een fors extra contingent gekregen op basis van gereed liggende harde plannen.

Wethouder Van Heijkoop heeft ons daar gisterenavond nog indrukwekkende cijfers over gegeven: 1500 woningen in aanbouw of van start, 500 in ontwerp-stadium, 800 in een stadium van gesprek.

Naast **nieuwbouw** heeft ook de **verbetering** van **bestaande woningen** grote aandacht gehad. Over meerdere verbeteringsplannen heeft uw raad een beslissing genomen. In 1967 en 1969 in totaal voor 282 woningen verbeterd, omvattende 4 complexen. Verschillende verbeteringsplannen zijn in voorbereiding.

Enkele wijken zijn gesaneerd, terwijl begonnen is met de sanering van de Vogelwijk.

Het besluit hiertoe werd genomen in de vergadering van 29 september 1967. Deze sanering wordt begeleid door de Vogelwijkcommissie. Daarna is o.a. de Hofstad in behandeling genomen. In een van uw laatste vergaderingen, n.l.

van 25 juni van dit jaar, is een krediet beschikbaar gesteld voor de verbetering van het binnenterrein, dat omsloten wordt door Hofstad, Muntelwal, Muntelstraat en Hinthamerstraat.

Evenals dit bij de Vogelwijk het geval is, wordt de sanering van de Hofstad begeleid door een commissie, waarin de inwoners van de wijken en het maatschappelijk werk zelf betrokken zijn.

De **oude Binnenstad**, het gebied tussen de wallen, is in de afgelopen periode een veelbesproken onderwerp geweest. Ik herinner u aan de behandeling van het Binnendiezerapport, aan de behandeling van het Uilenburgrapport, de rapporten van Ir. Goudappel m.b.t. de verkeersstructuur van de binnenstad en het parkeren en tenslotte aan de instelling van een deskundigenteam, dat een integraal rapport over de binnenstad moet opstellen en dat daarbij begeleid wordt door een commissie uit uw raad, waarin alle fracties vertegenwoordigd zijn.

In uw vergadering van 5 september 1968 besloot u tot de instelling van een fonds voor de restauratie van kleine monumenten, waarvan de resultaten geleidelijk aan zichtbaar beginnen te worden.

Er is ook een begin gemaakt met een voetgangersgebied, ook een onderwerp met hoge prioriteit. Over het Casino werd herhaaldelijk een beslissing genomen: in 1967 werd een voorbereidingskrediet voor verbouwing beschikbaar gesteld, in 1968 voor de inrichting van het theater-café, in 1970 werd het programma van eisen voor de renovatie goedgekeurd en opdracht gegeven tot het maken van een definitief ontwerp.

Het **verkeer** in en rond onze stad is een moeilijke zaak, dat is tot ver buiten onze grenzen bekend.

De rijksrondweg zal aan het eind van dit jaar de nachtmurrie van de traverse oplossen. Hoewel deze oplossing dichtbij was, heeft uw raad in 1969 nog een krediet gevraagd voor het treffen van voorzieningen tussen Brugplein

en het kruispunt tussen de rijksweg 's-Hertogenbosch-Utrecht en de provinciale weg naar Empel. Het gevolg hiervan is, dat aan de file-vorming bij de spoorwegovergang praktisch een einde is gekomen.

De gordelweg is met kracht aangepakt.

Ging vorig jaar de brug over de Industriehaven open, de brug over de Zuid-Willemsvaart is volop in aanbouw en op 31 augustus a.s. wordt de eerste paal geslagen voor de Trierbrug over de Dieze.

Een groot aantal reconstructies van wegen in de binnenstad vond en vindt plaats. Naast eenrichtingsverkeer en blauwe zone's wordt het aantal parkeermeters voortdurend uitgebreid, terwijl steeds meer verkeerslichten het verkeer in geordende banen trachten te leiden. Hopelijk zullen binnenkort met name de verkeerspuzzles bij Stationsplein en Sluis 0 zijn opgelost.

Het energie- en waterbedrijf kreeg een nieuw gebouwencomplex aan de Paardskerkhofweg.

De koelruimte van **het slachthuis** zal, daartoe in staat gesteld door een krediet van uw raad en een bijdrage van de E.E.G., aanzienlijk uitgebreid worden. De omzetten van het slachthuis vertonen een spectaculaire groei.

Hoewel Den Bosch geen gefavoriseerde gemeente is en zelf omringd wordt door gefavoriseerde gemeenten, vestigen zich hier toch regelmatig **nieuwe industrieën** zoals N.V. Simson, Berg Electronics, Vevinex, terwijl bestaande industrieën voortdurend uitbreiden. Op dit terrein wordt veel nuttig werk gedaan door de NV B.I.M., waarin de gemeente een belangrijk aandeel heeft.

De instelling van een maandelijkse koopavond is tot nu toe een succes gebleken en voorziet duidelijk in een behoefte.

Onderwijs

In alle sectoren van het onderwijs is, zij het soms met grote moeite, de ontwikkeling van de stad in alle richtingen bijgehouden. Aan de lopende band komen op de

raadsagenda voorstellen voor m.b.t. nieuwbouw, verbetering van bestaande scholen en aanschaffing van leer- en hulpmiddelen.

Voor de aftredende wethouder van onderwijs moet de recente opening van de Nutschool in West en het Helft-heuvelcomplex (lagere school, kleuterschool en gymnastiekzaal) een grote voldoening betekend hebben. Wat het beroepsonderwijs betreft zal op 30 september a.s. de prachtige nieuwe M.T.S. officieel geopend worden.

Voor Noord is nu al een 14-klassige lagere school in uitvoering. Het is in dit verband bijzonder te betreuren, dat de hardnekkige pogingen om te komen tot een nieuw Stedelijk Gymnasium, nog niet met succes bekroond zijn.

Ook de sector sport kan de ontwikkeling van de stad volledig bijhouden, getuige b.v. de sportzaal en het sportveldencomplex in de Hambaken, die nu reeds grotendeels gereed zijn en het sportveldencomplex Schutskamp, dat ook al voor een groot deel gereed is en de in aanbouw zijnde sporthal, die de scala van sportvoorzieningen afrondt, waarop onze stad met recht trots mag zijn.

Een belangrijk besluit van uw raad was het vaststellen van een nieuwe Algemene Politie Verordening. Deze nieuwe A.P.V. ademt de geest van de nieuwe tijd. Was vroeger alles verboden, tenzij het was toegestaan, nu is er vrijheid, tenzij redenen van algemeen belang een verbod nodig maken.

De **Voorlichting** is in deze raadsperiode tot goede ontwikkeling gekomen. De communicatie tussen burgers en overheid is erdoor verbeterd en wij zouden deze nieuwe communicatiemogelijkheid tussen inwoners en gemeentebestuur niet meer uit het gemeentelijk beleid kunnen wegdenken.

De nieuwe wijken kregen gemeenschapshuizen en jeugdhuizen, zowel in zuid, als in west en oost. Deze werden

onder meer mogelijk gemaakt door royale subsidie-regelingen van uw raad.

Vermelding verdient tenslotte de instelling van een Kunstraad in 1967, een verkeerscommissie in 1968 en een sportpenning in 1969.

Zoals ik reeds zei, dit alles is een min of meer willekeurige greep uit het vele, wat in de afgelopen 4 jaren uw aandacht heeft gehad in de commissies en in vele, langdurige raadsvergaderingen. De vele raadstukken en rapporten vroegen veel tijd van u allen, tijd, die u in feite belangeloos voor de gemeenschap beschikbaar hebt gesteld.

U hebt daardoor de dank verdiend van de stad Den Bosch en haar inwoners.

Een buitenstaander heeft er geen notie van hoeveel tijd en energie het raadslidmaatschap anno 1970 vraagt. Ik hoop, dat dit vele werk in het algemeen belang u allen voldoening heeft gegeven en ik wil u namens de inwoners van onze stad daarvoor zeer, zeer hartelijk dankzeggen.

Deze dank gaat in het bijzonder uit naar de 15 scheiden-de raadsleden de dames: mevrouw Bos-Kinsbergen, mevrouw Claasen- van de Laak, mevrouw Hustinx-Spoorenberg en mejuffrouw Willemse, en de heren: Bumann, Van Heijkoop, Hommen, Kaasjager, Van Kempen, Van der Kooi, Leo, Van Meeuwen, Van Veggel en IJsselstijn en ook de heer Leenders. De heer Leenders heeft mij vanmiddag laten weten, dat hedenmorgen de beslissing is gevallen, dat hij inwoner van Rosmalen wordt en wel op korte termijn.

Mevrouw Bos-Kinsbergen was raadslid vanaf september 1958.

Zij is voorzitter van de Vrouwengroep der Partij van de Arbeid. Ze was lid van de volgende commissies:

Commissie voor Sociale Zaken, Commissie tot onderzoek van de begrotingen en rekeningen der Godshuizen en van het Rooms Armenweeshuis, de adviescommissie

woonruimte en het college voor de verlening van Bijstand.

Mevrouw Bos is een trouw raadslid geweest, die steeds blijk gaf van een groot sociaal gevoel. Het is jammer, dat haar gezondheid de laatste tijd te wensen overlaat.

Gisteren bereikte ons het bericht, dat zij wederom in het ziekenhuis is opgenomen. Dat is bijzonder jammer, want ik weet, dat zij met heel veel genoegen naar deze afscheidsavond had uitgezien.

Ik meen namens de gehele raad te spreken wanneer ik haar vanaf deze plaats een spoedig algeheel herstel toewens.

Mevrouw Claasen-van de Laak was raadslid vanaf september 1958.

Zij is voorzitter van de K.A.V. in de parochie H.H. Harten, bestuurslid K.V.P., afdeling Graafseweg, bestuurslid van Herwonnen Levenskracht, afgevaardigde in de centrale van het N.K.V. en in het Mater Amabiliswerk.

Mevrouw Claasen maakte deel uit van de commissies: Onderzoek begrotingen en rekeningen van de Godshuizen en het Rooms Armenweeshuis, Marktcommissie, Adviescommissie Woonruimte en van het College voor de verlening van Bijstand.

Ook u was een trouw raadslid met hetzelfde gevoel voor de sociaal- en economisch zwakkeren als ook mevrouw Bos kenmerkt.

Mevrouw Drs. Hustinx-Spoorenberg is 2x raadslid geweest van 1958 tot 1966 en van 2 april 1970 tot heden. Zij is presidente van de Vereniging van Vrouwen met academische opleiding Den Bosch e.o., bestuurslid K.V.P. afdeling Graafseweg, bestuurslid van de St. Janstichting, afgevaardigde van Noord-Brabant in het Landelijk Orgaan van de K.V.P. vrouwenpartij enz.

Mevrouw Hustinx heeft een veelzijdige belangstelling, waarbij met name haar sociale belangstelling en die voor onderwijs, politiek en cultuur opvallen.

Mevrouw Hustinx is thans lid van de Bedrijfscommissie,

van de Commissie voor Sociale Zaken en van de Commissie Muziekonderwijs.

Zij is nu 2x raadslid geweest. De mogelijkheid van een 3e periode zit er nog altijd in. Dat zou dan „alle goede dingen in drieën” zijn.

Mejuffrouw Willemse was raadslid van 1962-1970.

Zij is lid van de staf van de Nationale Stichting „Mater Amabilisscholen”, belast met de ontwikkeling van de jongerencursus en bijscholing van leidsters, vice voorzitter van de Bossche Sportraad en bestuurslid van de plaatselijke jongerencursus.

Zij was lid van de Commissie voor Sociale Zaken, onderwijscommissie, commissie voor advies als bedoeld in art. 8 der Woonruimtetwet en plv. lid van de commissie voor de gemeentelijke studietoelagen.

Als deskundige in jeugdzaken, onderwijs en sociale zaken verraste zij deze raad dikwijls met puntige opmerkingen, die een vruchtbare bijdrage voor de discussies vormden.

Het is jammer, dat de raad uw inbreng in de toekomst zal moeten missen.

De heer Bumann was raadslid sinds februari 1962, als opvolger van de heer B. Tomas.

De heer Bumann is voorzitter van de afdeling Den Bosch van de Ned. Alg. Bond van Ambtenaren, lid van de dienstcommissie van het telefoondistrict 's-Hertogenbosch, voorzitter van de Bossche Bestuurdersbond en bestuurslid van de P.v.d.A. De heer Bumann was lid van de Commissie voor Lichamelijke Opvoeding en Sport, de commissie voor Georganiseerd Overleg, de Financiële Commissie en van de commissie muziekonderwijs en plv. lid van de gewestelijke raad.

Wij zullen uw rustige, eerlijke betoogtrant en deskundigheid node missen.

Ik sla in alfabetische volgorde voorlopig **de heer Van Heijkoop** over. Bij het afscheid nemen van de wethouders kom ik daar op terug.

De heer Hommen is nog pas raadslid sinds 15 december 1969.

Hij was lid van de Financiële Commissie en de Commissie Georganiseerd Overleg. Bij de begrotingsbehandeling bleek al direct de financiële belangstelling van deze student in de economie. Waarschijnlijk zijn huwelijk en studie de oorzaak, dat wij u daarna niet zo vaak in deze vergadering gezien hebben. Het is jammer, dat u maar zo kort deel van de raad heeft uitgemaakt, omdat de financiën bepaald een knelpunt voor de gemeentelijke ontwikkeling vormen. Hopelijk zult u zich na beëindiging van uw studie opnieuw aan het raadswerk willen wijden.

De heer Kaasjager. Sinds mei 1969 raadslid als opvolger van de heer Van de Wal.

De heer Kaasjager is ruim 10 jaren voorzitter geweest van de Hervormde Jeugdraad. Hij is voorzitter van de Statenkring Den Bosch van de C.H.U., bestuurslid van de Stichting Jeugdwerk op hervormde Grondslag en bestuurslid van de prot. chr. scholen in Den Bosch.

Hij was lid van de Commissie voor de Stafverordeningen, lid commissie tot onderzoek begrotingen en rekeningen Godshuizen en Rooms Armenweeshuis, lid Financiële Contrôle-commissie, lid Commissie Personenvervoer, lid Bestuurscommissie „Casino“, lid van de commissie gemeentelijke studietoelagen.

De heer Kaasjager heeft een rustig, bezonken oordeel. Het is jammer, dat uw raadsperiode zo kort heeft moeten duren.

De heer Van Kempen was raadslid sinds 1953.

Toen de heer Verkuijlen 2 jaren geleden wethouder was geworden, werd de heer Van Kempen fractie-voorzitter van de K.V.P.

De heer Van Kempen is bestuurslid van de Ned. Bedrijfs-groep kleding-industrie, sector japonnen, bestuurslid van de Industriële Kring Den Bosch en penningmeester van de Stichting „Bossche Revue“.

Hij was lid van de Financiële Controle Commissie en de Commissie voor Culturele Aangelegenheden, de Industria-

lisatiecommissie en plv. lid van de gewestelijke raad van het Stadsgewest.

Het leiderschap van de grootste fractie in deze raad is een zware taak. Hij heeft deze taak vervuld, rustig, met een rustig oordeel en met liefde voor de ontwikkeling van deze stad.

Hij wist bij de begrotingsbehandeling de grote lijnen van het beleid op een uitstekende wijze uit te stippelen.

Een waardevol raadslid gaat van ons heen maar ik ben ervan overtuigd, dat de heer Van Kempen ook elders de belangen van onze stad zal behartigen.

De heer Van der Kooi was raadslid sedert september 1962.

Als fractievoorzitter van de P.v.d.A. had hij een belangrijke inbreng in de raadsdebatten, waarbij zijn grote belangstelling en zijn grote, met name ook technische, deskundigheid, duidelijk naar voren kwamen.

De heer Van der Kooi maakte deel uit van de Commissie voor de Strafverordeningen, de Bedrijfscommissie, de Commissie voor Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening en de Verkeerscommissie. Bovendien was hij plv. lid van de Commissie voor Georganiseerd Overleg en lid van de gewestelijke raad van het Stadsgewest.

In het particuliere leven bekleedt hij een belangrijke functie bij de Rijksgebouwendienst, welk de provincies Brabant en Limburg bestrijkt. Deze zeer ambulante functie werd nog verzwaaard door langdurige ziekte van zijn chef.

Daardoor was het voor hem de laatste maanden moeilijk deze functie met zijn raadsfunctie volledig te combineren en moest hij wel eens verstek laten gaan. Ik weet zeker tot zijn grote spijt.

Mijnheer Van der Kooi, u had in deze vergadering een gezaghebbende stem en dat niet alleen, omdat u fractievoorzitter was. U gaf blijk van inventiviteit, ten bewijze waarvan ik het door u uitgewerkte stationsplan met name memoreer, dat nog niet de geschiedenis is ingegaan maar nog berust bij het team van deskundigen. U

kwam openhartig voor uw mening uit en getuigde daarbij van een positieve en constructieve instelling.

Het is jammer, dat u zich genoodzaakt voelde op te houden met het raadswerk, maar ik heb uiteraard begrip voor uw motieven.

Dan krijgen we **de heer Leo**, een wat merkwaardig figuur. Hij neemt vanavond afscheid als raadslid en keert waarschijnlijk in de kortste keren weer terug als raadslid, hoe kort, dat moeten we nog uit zien te maken.

De heer Leo was raadslid sinds 31 oktober 1968, na het vertrek van de heer Trimbos.

Hij was lid van de Commissie tot onderzoek begrotingen en rekeningen Godshuizen en Rooms Armenweeshuis, van de Financiële en de Industrialisatiecommissie.

De heer Leo had duidelijk belangstelling voor het werk van deze raad en speciaal voor onderwijsaangelegenheden, cultuur en sport. Tijdens de laatste begrotingsbehandeling is nog gebleken dat hij ook na een heftig zakelijk debat bereid is de tegenstander van zoëven royaal de hand te schudden. Er kan in de politiek veel gebeuren. Het zou kunnen zijn, dat wij u hier nog eens terugzien.

Jhr. Van Meeuwen was raadslid vanaf september 1966. Hij is bestuurslid van diverse werkgeversorganisaties. Hij was lid van de Commissie voor Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening, van de Financiële en de Industrialisatie commissie.

U sprak niet regelmatig in deze raad, maar wanneer u sprak, dan was het wel met gezag en wist u de zaken juist te taxeren c.q. tot hun juiste proporties terug te brengen. Met name de economie, de financiën en de openbare werken hadden uw duidelijke en deskundige belangstelling.

Uw vertrek naar Vught noodzaakte u u niet meer candidaat te stellen voor de nieuwe raad. Uw beslissing, die we uiteraard begrijpen, spijt ons, maar spijt ook u zelf. Wij verliezen in u een waardevol raadslid. Gelukkig blijft u in de naaste omgeving wonen en wij hopen nog eens te

mogen profiteren van uw kunde, als de gelegenheid zich daartoe voordoet.

De heer Van Veggel was raadslid vanaf september 1958. U bekleedt vele maatschappelijke functies in de vakbeweging. Gesalarieerd bestuurder en plaatselijke vertegenwoordiger van de r.k. stichting sociaal Fonds Bouwnijverheid en daarmee samenhangende functies, bestuurslid van de woningbouwvereniging Mgr. Prinsen, penningmeester K.V.P. afdeling Graafseweg en lid Centraal Bestuur K.V.P. afd. Den Bosch. De heer Van Veggel was lid van de Financiële Contrôle Commissie, van de Bedrijfscommissie, commissie onderzoek begrotingen en rekeningen Godshuizen en Rooms Armenweeshuis en lid College verlening van Bijstand.

U vertolkte in deze raad meermalen de stem van de arbeidersbeweging en uw sociale bewogenheid.

Bij uw afscheid als vakbondsbestuurder is wel gebleken, dat u allerwege veel sympathie en waardering geniet.

De heer IJsselstijn was raadslid vanaf 1966.

U hebt een veelzijdige carrière gehad. In het bezit van een electrotechnisch diploma was u eerst werkzaam als musicus en begon u daarna een kapsalon.

Van 1947 tot 1967 was u voorzitter van de Vereniging „Alles Voor Bejaarden”.

U was lid van de Marktcommissie, de Commissie voor Sociale Zaken en de Adviescommissie Woonruimte. Het heeft mij altijd gefraspeerd, wanneer ik u ontmoette, dat u iemand bent van grote eruditie en culturele belangstelling, getuige o.a. ook uw lidmaatschap van de Vereniging „Psuchè Nikai”.

Uw gezondheidstoestand noopte u af te zien van het werk in deze raad.

Wij zullen uw sympathieke persoonlijkheid hier missen.

Ik kom nu aan het afscheid van 3 wethouders in dit college.

Ik kan zonder meer stellen, dat uw heengaan voor de

stad, voor de raad en voor de inwoners, voor de ambtenaren en voor mij persoonlijk een moeilijke zaak is.

Onze stad vraagt een dagelijks bestuur, dat deskundig is, dat werklust heeft en bereid is zich voortdurend, overdag, 's-avonds en in de weekeinden in te zetten voor de publieke zaak. Deze opdracht is zwaar, in wezen te zwaar. Want tegenover deze zware taak staat de politieke onzekerheid van het ogenblik en de instelling van velen, die onmiddellijk klaar staan met hun kritiek zonder te beseffen wat wethouders voor de gemeenschap doen in een mate, die groter is dan men redelijkerwijze mag verwachten van mensen, die toch ook nog andere functies hebben en die - dat wordt wel eens vergeten - toch ook hun gezinnen hebben, welke recht hebben op de primaire belangstelling van man en vader.

Deze drie wethouders hebben in de afgelopen periode veel voor onze stad bereikt. De opsomming van wat in deze raadsperiode tot stand is gekomen, is in wezen voor een zeer groot gedeelte aan hun intelligentie, werkkraft en doorzettingsvermogen te danken.

In 1969 moest op grond van de te hoge eisen, die het wethouderschap van nu stelt, als zodanig al bedanken de heer Schuurmans, die 20 jaar lang voor de stad en zijn inwoners, vooral voor de minst bedeelden, gezwoegd heeft tot hij niet meer kon.

Nu hebben ook de heren Lennaerts, Van Heijkoop en Verkuijlen om verschillende redenen eenzelfde beslissing moeten nemen.

De heer Van Heijkoop om gezondheidsredenen, de heer Verkuijlen omdat zijn eigenlijke functie hem juist de eerstkomende jaren geheel opeist, de heer Lennaerts tenslotte om zeer persoonlijke redenen, die hem op het allerlaatste moment dwongen deze beslissing te nemen. Het enige lichtpunt is, dat de heer Verkuijlen, die alom in deze stad een groot gezag heeft, als fractie-voorzitter van de grootste fractie, niet alleen voor het raadswerk behouden blijft, maar daarin ook door dat voorzitterschap een zeer belangrijke rol blijft spelen.

De heer Verkuijlen heeft het wethouderschap 2 jaren geleden niet gezocht, maar op zich genomen vanwege het gemeenschapsbelang. Hij had een zeer uitgebreide portefeuille: Volkshuisvesting, Onderwijs, Sport en Recreatie en het Casino.

De huisvesting alleen al zou in deze periode bijna een volwaardige portefeuille zijn geweest, gezien de zeer moeilijke huisvestingsproblematiek. Wie dat misschien niet gelooft, had maar eens op maandagmorgen naar zijn spreekuur moeten komen. Op dit terrein heeft hij met grote zorg en bezorgdheid gewerkt.

Onderwijs, sport en recreatie kregen daarnaast zijn volle aandacht en ik meen, dat op deze terreinen Den Bosch daardoor volledig bij de tijd is gebleven.

Enkele voorbeelden: de sporthal in aanbouw; nu al de nieuwe sportaccommodaties in de Hambaken, het scholencomplex in Noord in aanbouw; de nieuwe M.T.S., de vele scholen en het plan Engelermeer.

De heer Verkuijlen heeft een bezonken oordeel, het vermogen om zijn gedachten voortreffelijk te verwoorden, waardoor men geboeid naar zijn redevoeringen luistert en tenslotte, de mogelijkheid om vele goede contacten te leggen. Hij heeft mij uitdrukkelijk gevraagd aan zijn afscheid geen officiële aandacht te besteden in de vorm van bijvoorbeeld een of andere onderscheiding, of wat dan ook, gezien de betrekkelijk korte wethoudersperiode en de omstandigheid, dat hij toch weer onmiddellijk aan de andere zijde van de tafel plaats neemt. Het college moet uiteraard dit verlangen respecteren. Teneinde toch onze grote waardering voor u als scheidende wethouder uit te drukken mag ik u dan wel een cadeau aanbieden, een cadeau, dat een herinnering kan zijn aan een zeer druk bezette, succesvolle periode in uw leven, waaraan u, hoop ik, met veel voldoening zult terugdenken, al waren uw werkdagen vaak onmenselijk lang. De resultaten van dat werk betekenen veel voor de ontwikkeling van onze stad.

Het cadeau is een stereo pick-up, waarvan niet alleen u

zelf maar ook uw vrouw en kinderen, die u zo dikwijls hebben moeten missen, kunnen meeprofiteren.

De aanwezigen betuigen hun instemming met applaus.

De heer Van Heijkoop was raadslid vanaf 1962 en is met een wethouder geworden, belast met de Eigendommen en Woningverdeling en de Reinigingsdienst.

Hij is van huisuit geodetisch ingenieur van Delft, was werkzaam bij Gemeentewerken van Dordrecht en daarna landmeter en hoofdlandmeter bij het Kadaster te 's-Hertogenbosch.

Dit was dus een goede voorbereiding op de wethouders-taak en naar mijn mening, vooral op die portefeuille. In het maatschappelijk leven was hij onder meer ouderling van de Hervormde Gemeente, mede-oprichter van de Kolk, lid van het regenten college van het Gereformeerd Burgerweeshuis, lid van de schoolcommissie van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Later bevatte zijn portefeuille: Ruimtelijke Ordening, Openbare Werken en Bouwnijverheid. Hij was voorzitter van diverse commissies:

Commissie van advies inzake toewijzing van woonruimte, Commissie van advies als bedoeld in artikel 8 Woonruimtetwet,

Adviescommissie Woonruimtetwet en

later: Commissie Openbare Werken en Ruimtelijke Ordening.

Vooraf in de latere periode had hij een zeer veel omvattende portefeuille.

Hij heeft zich hieraan gegeven met al zijn krachten. Zijn gezondheidstoestand legde hem echter zekere beperkingen op. Zij noodzaakte hem uiteindelijk ook zich niet meer beschikbaar te stellen.

Daardoor heeft hij niet altijd alles kunnen doen wat hij zo graag wilde doen.

Hij had een portefeuille, die nogal aan de weg timmerde,

waarin o.a. de binnenstad viel met zijn historische gebouwen en zijn verkeersproblemen.

De bouw van 3 bruggen in de gordelweg, de omschakeling van de uitbreiding van West naar Noord met alle problemen daaraan verbonden, de vele wegenreconstructies, die met name in dit seizoen de stad als het ware overhoop haalden, getuigen van zijn grote toewijding. Het plan Noord kwam onder zijn leiding tot ontwikkeling en tot uitvoering. De omschakeling van West naar Noord veroorzaakte aanvankelijk stagnatie in de woningbouw, maar nu staat weer een ambitieus bouwprogramma op stapel dat zal leiden, dacht ik, tot definitieve oplossing van de woningnood.

Men heeft u, wethouder, wel eens een slopersmentaliteit verweten. Ik weet, dat deze benaming u pijn deed en ik weet ook, dat deze naam geheel ten onrechte was.

De heer Van Heijkoop is immers iemand met een groot gevoel voor culturele waarden. De schoonheid van oude gebouwen ondergaat hij als geen ander.

Hij is een fijnzinnige, eerlijke, bewogen persoonlijkheid, die al zijn krachten voor de goede zaak gaf.

Als zodanig verdient hij dan ook de dank van gemeentebestuur en inwoners. Voor zijn later leven zou ik hem nog één goede raad willen meegeven; voor de rust van de Bossche dames lijkt het mij goed, dat, als hij over meer vrije tijd beschikt, hij niet te veel in de Vaalttunnel gaat wandelen.

Het college van burgemeester en wethouders in zijn kleinst mogelijke samenstelling uiteraard, waarmee spreker bedoelt, dat de heer Van Heijkoop daarover niet heeft mee kunnen beslissen, heeft dan ook besloten hem als dank voor zijn grote toewijding gedurende deze 8 jaren toe te kennen de Stadspenning in zilver. Spreker mag deze penning uitreiken, daarbij de hoop uitsprekend, dat de heer Van Heijkoop hem nog vele jaren in goede gezondheid zal mogen bezitten en dat het een herinnering zal zijn aan de vele jaren van hard werken voor de goede zaak, waarbij hij ook veel gezaaid heeft, #

dat kort na hem tot ontwikkeling zal komen. Dat is een eigenschap, die nu eenmaal bij de politiek betrokken is. U, wethouder Van Heijkoop hebt nu de start gegeven aan een groot woningbouwprogramma. Uw opvolger zal mogen oogsten.

De aanwezigen betuigen hun instemming met applaus. Tevens biedt spreker als afscheidsgeschenk aan: een stereo-radio met bijbehorende boxen. Spreker zegt: „Ook onze wethouders zijn muzikaal”.

Ook bij u zullen uw vrouw en kinderen mee kunnen genieten van dit cadeau als een kleine compensatie voor de vele uren, dat zij u hebben moeten missen.

(De aanwezigen betuigen hun instemming met applaus). Als laatste kom ik, zo vervolgt spreker, aan het afscheid van de heer wethouder Lennaerts.

Hij was 12 jaar wethouder, belast met de portefeuille van financiën, gemeentebedrijven en economische aangelegenheden.

Dat was niet zo'n spectaculaire portefeuille maar vereiste wel een scherp verstand en een goed geheugen. De gemeentebegrotingen hadden een duidelijke visie en in het meerjarenplan, dat dezer dagen aan de leden van de raad is aangeboden, heeft de heer Lennaerts die visie nog eens als een soort testament neergelegd.

Het is de raad bekend dat veel van dergelijke stukken gedeeltelijk in zijn vakantie werden klaargemaakt.

Het Energie- en Waterbedrijf floreert: gisteren besliste u nog over een belangrijke uitbreiding daarvan. De heer Lennaerts wist er een computer-afdeling in onder te brengen.

De 's-Hertogenbossche Veemarkt heeft bekendheid tot ver buiten de landsgrenzen. Het slachthuis maakt een bijzonder spectaculaire ontwikkeling door.

In het economische vlak, wist de heer wethouder Lennaerts, ondanks vele tegenwerkende factoren, regelmatig nieuwe industrieën naar 's-Hertogenbosch te brengen.

Insiders, college van burgemeester en wethouders, raad, ambtenaren en derden met wie deze wethouder in aan-

raking kwam, weten, dat hij over zeer grote kwaliteiten beschikt: goed verstand, scherp oordeel, uitstekend geheugen en grote werkkraft, waardoor hij al deze jaren zijn functie bij de Kamer van Koophandel met deze zware portefeuille heeft weten te combineren. Maar dit alles vroeg van hem zoveel, dat zijn gezinsleven tekort kwam en daarom heeft hij - u en ik weten tot zijn persoonlijke grote spijt - kort geleden het besluit moeten nemen niet meer terug te keren als wethouder en, om het zijn opvolger niet moeilijk te maken, ook niet als raadslid.

Hoewel iedereen zijn motieven respecteert overheerst bij ons allen de spijt, dat iemand met deze grote gaven voor het gemeentelijk werk verloren gaat.

Wij kunnen alleen maar hopen, dat hij in zijn functie als secretaris van de Kamer van Koophandel nog veel voor de stad, die hem zo ter harte gaat, zal kunnen doen.

Het college, uiteraard wederom in de kleinst mogelijke samenstelling, zodat twee wethouders niet aan de beraadslagingen hebben kunnen deelnemen, heeft besloten ook u als blijk van grote waardering toe te kennen de Stadspenning in zilver.

(De aanwezigen betuigen hun instemming met applaus). Tevens mag ik u zo vervolgt spreker, hierbij een afscheidsgeschenk aanbieden dat ook al in de culturele sfeer ligt, maar in dit geval is het een ets van Breughel, waarvan de oorspronkelijke werktekening in het bezit is van het museum Boymans van Beuningen. Er bestaan slechts enkele exemplaren van deze ets.

Ik spreek bij uw afscheid ook de hoop uit, dat dit kunstvoorwerp voor u een goede herinnering zal zijn aan de vele uren en vooral overuren, die u aan Den Bosch besteed hebt.

Ik hoop, dat ook voor uw vrouw en uw kinderen deze ets een kleine compensatie zal betekenen voor de vele uren, dat zij alleen zijn geweest, omdat het gemeentelijk belang uw aanwezigheid elders vereiste.

(De aanwezigen betuigen hun instemming met applaus). De heer Leenders komt ter vergadering.

De voorzitter vervolgt: „Nu blader ik even terug, u bent net op tijd binnengekomen, mijnheer Leenders, want ik had van het laatste raadslid, in dit geval zelfs een wethouder, al afscheid genomen.

Nu hebben we dan, en dat is iets, dat voor ons allemaal een volkomen verrassing is geweest, ook van u afscheid te nemen. Als een volkomen verrassing bereikte mij vandaag van u het bericht, dat u in verband met uw aanstaande verhuizing naar Rosmalen, waarover vanmorgen de beslissing was gevallen, uw ontslag moest nemen als raadslid. U verzekerde mij, dat u geprobeerd had in 's-Hertogenbosch te blijven wonen, maar dat u dat niet gelukt was en dat het u persoonlijk ook zeer speet het raadslidmaatschap zo plotseling af te moeten breken. Ik meen namens de gehele raad te spreken als ik zeg, dat het vertrek van de heer Leenders ons allen zeer spijt.

De heer Leenders was raadslid van september 1966. Hij is in het particuliere leven product-manager. Eerst bij De Gruyter toen bij de N.V. Mars te Veghel. Hij bekleedt veel functies op het terrein van de sport; hij is onder andere lid van de Bossche Sportraad. In het gemeentelijke vlak: lid van de Commissie voor de Lichamelijke Opvoeding en de Sport, lid van de Adviescommissie woonruimte en plv. lid van de Commissie voor Georganiseerd Overleg en van de Industrialisatie commissie.

Na het vertrek van de heer Van Osch werd U fractievoorzitter van de Jongerengroepering en nu bent u voorzitter van de fractie Den Bosch 2000.

Als raadslid genoot u gezag door uw heldere betoogtrant, uw deskundigheid en uw duidelijke stellingname. Uw belangstelling was veelzijdig en u werkte u volledig in in de problemen, die u in deze raad aansneed. Uw vertrek zal in deze raad bepaald als een gemis gevoeld worden. Wellicht komt er nog eens een mogelijkheid voor terugkeer naar 's-Hertogenbosch en zien wij u nog eens terug in ons midden hier. Hartelijk dank.

Dames en Heren, leden van de raad, ik dank u nogmaals

hartelijk voor alles wat u voor de stad in uw kwaliteit van raadslid hebt gedaan.

Ik betrek hierin ook graag de echtgenoten van de scheidende raadsleden, die hun man of vrouw vele avonden hebben moeten missen. Ik stel het erg op prijs, dat zij hier vanavond in zo grote getale aanwezig zijn, zodat ook wij de gelegenheid eens hebben om te zeggen, dat ook wij begrijpen, dat het raadslidmaatschap ook voor hen dikwijls een offer heeft betekend.

Om onze dank te accentueren, hebben wij u uitgenodigd om vanavond in deze raadsvergadering aanwezig te zijn en met ons samen na afloop nog enige tijd op het gemeentehuis door te brengen, samen met de hoofden van dienst en de hoofden van de secretarie-afdelingen.

Het ga u allen wel.

Tot de scheidende wethouders zou ik nog dit willen zeggen.

Met u gaan kundige stadsbestuurders heen. Door uw vertrek zal op 1 september een grotendeels nieuw college aantreden, dat nog niet beschikt over uw gezag, uw deskundigheid en uw kennis.

Ik hoop, dat wij in voorkomende gevallen een beroep op uw adviezen mogen blijven doen.

Persoonlijk ook vind ik het bijzonder jammer dat onze dagelijkse samenwerking een einde neemt. U bent mij anderhalf jaar geleden met veel voorkomendheid tegemoet getreden, met inbegrip ook van oud-wethouder Schuurmans. U hebt mij ingewerkt in de vele problemen en mij de overgang van Veldhoven naar Den Bosch met zijn veel ingewikkelder problematiek mogelijk gemaakt. Ik heb ook veel van u geleerd.

Ik ben mij ervan bewust, dat ik in deze leertijd fouten heb gemaakt. Ik hoop, dat u deze aan de nieuwkomer hebt willen vergeven. Collegiale samenwerking heeft bij mij steeds voorop gestaan. Ik vond daarbij van uw kant steeds ten volle respons.

Toen ik een spreekuur invoerde, volgde u met een spreek-

uur op dezelfde plaats en tijd, waardoor dit spreekuur pas goed tot zijn recht kwam.

U was bereid een soort stafbespreking in te voeren op de vrijdagavond, wat u extra belastte aan het einde van een zware week. Samen besloten wij de binnenstadsproblematiek integraal aan te pakken. Hartelijk dank voor uw collegiale samenwerking en voor de prettige sfeer van onze vele besprekingen.

Ik dank u hartelijk voor dit alles en betrek hierin ook graag uw echtgenoten, die u de gelegenheid gaven zoveel voor onze stad te doen in de tijd, waarin zij eigenlijk de eerste rechten hadden. Ook de afgetreden wethouder Schuurmans met zijn echtgenote betrek ik graag en met nadruk in deze dank.

Het ga ook u wel.

De heer V a n K e m p e n spreekt hierna als volgt:

„Dames en Heren, Mijnheer de Voorzitter.

Mede namens mijn fractiegenoten, die niet meer in de nieuwe raadsformatie zullen terugkeren, zeg ik u dank voor uwe hartelijke woorden; woorden waardoor waardering en dank in ruime mate tot uitdrukking werden gebracht.

Het geeft een gevoel van warmte, deze dank en waardering te mogen incasseren, te meer, nu we schijnbaar leven in een tijd, waarin de uitdrukking: „Hoe je het doet, je doet het toch altijd verkeerd” zoveel opgeld doet.

Persoonlijk sluit ik vanavond een 17-jarige periode af van deelneming in het bestuursbeleid van deze stad.

Is de 4-jarige raadswisseling altijd een bijzondere gebeurtenis (ik heb hem altijd genoemd: de aflossing van de wacht), deze keer is het wel een heel bijzondere, wanneer we ons realiseren, dat ongeveer de helft van de nieuwe raadsformatie uit nieuwe raadsleden zal bestaan, waarbij ik dan ook nog even wil stilstaan bij het feit, dat er ook in het college van burgemeester en wethouders een rigoureuze wisseling plaats vindt. Daar naast vermeld ik nog, dat alle vier onze Dames-Raadsleden het veld gaan ruimen. Ik memoreer dit laatste, omdat deze

vier dames bijzonder goed hun partij in de raad hebben geblazen, en men zo makkelijk de fout maakt een raadslid alléén te beoordelen, naar hetgeen hij of zij in de openbare raadsvergaderingen zegt, zonder rekening te houden met het vele werk buiten de raadszittingen om.

Overigens had ik in de nieuwe formatie de „vrouwelijke-vertegenwoordiging” liever wat groter gezien.

In zo'n 17 jaar, waarin ik thans meegedaan heb aan het raadswerk, is er toch wel veel veranderd.

Was het aantal zielen in onze stad in 1953 circa 61.000, ik denk dat dit thans ongeveer 83.000 zal zijn, hetgeen dus ook inhoudt, dat er op het gebied van de huisvesting veel is gebeurd. Datzelfde geldt voor de uitleg van de stad, de stedelijke uitbouw, de industrialisatie, de recreatie, terwijl ook de sociale zorg beduidend omvangrijker is geworden. Daarnaast moest met de stedelijke uitbouw, ook de „onderwijs-capaciteit” gelijke tred houden. Wanneer men dit alles zo even de revue laat passeren zij het in a nutshell, ja dan moet je wel tot de conclusie komen, dat er toch veel, ik zou willen zeggen, heel veel gerealiseerd is, veel wat op het dynamisch gevoerde beleid terug valt, en waarop men heden ten dage nog trots mag zijn. U wilt het mij dan ook ten goede houden, wanneer ik als geboren en getogen Bosschenaar op het ogenblik, nu ik afscheid ga nemen, trots ben op onze gedifferentieerde industrie, op onze grootste veemarkt, ons magnifiek slachthuis, op onze prachtige plassen, het overdekt zwembad, ons stadion, onze ijsbaan, verder om in een andere sector te komen ons Brabants Orkest, ons vocalistenconcours, onze vele goede harmonieën enz. enz., terwijl de voorzitter vindt, dat bij al die uitbreidingen en bedrijvigheid, toch, wat hij altijd noemt de Bourgondische sfeer, in onze stad nog aanwezig is. Ik verlaat dan ook deze raad met de prettige gedachte, tot dit alles met mijn collega's raadsleden, een klein steentje te hebben mogen bijdragen. En dan wil ik hier graag een woord van dank brengen aan allen, die het mij en mijn scheidende collega's mogelijk maakten die vele avonden en uren aan het raadswerk te kunnen besteden. Uiteraard denk ik hier op de eerste plaats aan de

respectievelijke echtgenoten, die hun mannen zo vaak in de avonden moesten missen.

Dank aan de vele collega's raadsleden voor de prettige samenwerking in al die jaren, dank aan uw secretariaat voor de vele hulp en informatie. Dank ook aan de collega's-fractievoorzitters, met wie ik de laatste jaren zo vaak van gedachten mocht wisselen, ook in het senioren-convent.

Het gezamenlijk werken aan een doelstelling schept een band van collegiale lotsverbondenheid, schept wederzijds begrip en moet leiden tot vriendschappelijke en welwillende samenwerking. Wanneer ik in deze 17 jaar van mijn raadslidmaatschap iets als vaststaand ervaren heb, dan is het wel dit, dat juist de sociëteits-gedachte van de groeperingen op zich en de groeperingen onderling, de basis vormt voor het bereiken van het hoogst mogelijke rendement voor de gemeentenaren. Wee de groepering, die de politiek zou voeren van het stelselmatig opwerpen van denkbeeldige moeilijkheden; zij knaagt doelbewust aan de bestuurbaarheid van het gemeentelijk apparaat, met alle gevolgen van dien.

Overigens, blijkt de volksuitdrukking „er is niets nieuws onder de zon” toch altijd nog waarheid te bevatten. In de raad, die in 1953 aantrad, was de K.V.P. vertegenwoordigd met 19 zetels; in de raad 1970, die dan wel iets groter is maar ook meer partijvorming kent, zal de K.V.P. ook met 19 zetels vertegenwoordigd zijn. Het vertrouwen van de Bossche kiezers is er al die jaren gebleven.

Hier dus geen nieuws onder de zon.

Men klaagt thans over de weinige interesse, die de kiezers voor de gemeenteraden hebben en zich in grote getale aan de stemming onttrekken.

Ik heb hier bij me de courant van 28 mei 1953, toen nog „Provinciaal-Noord-Brabantse courant Het Huisgezin” geheten, waarin de opinie-peiling van het Nipo werd gepubliceerd:

52% van de kiezers was niet geïnteresseerd.

29% was tamelijk geïnteresseerd.

19% was zeer geïnteresseerd.

U ziet het was toen niet anders dan nu, niets nieuws onder de zon.

En toch zal er voor de bestuursperiode 1970-1990 voor alle gemeenten een ruimer operatieterrein moeten zijn, met veel ruimere financiële armslag.

Op het ogenblik is het immers zó, dat we alléén willen realiseren, wat we financieel kunnen. Dit denkpatroon zal voor de toekomst moeten veranderen, willen we, met de, in de toekomst steeds snellere, door techniek en wetenschap gecreëerde, volkomen nieuwe situatie in de samenleving, in harmonische lijn mede uitgroeien, mede vorm en richting geven. Het zal voor de toekomst dan ook noodzakelijk worden, dat wij financieel kunnen realiseren, al datgene, wat wij, door de veranderde omstandigheden in het levenspatroon, willen en moeten realiseren, en dat zal niet gering zijn, willen wij althans vandaag enige waarde hechten aan het in 1965 gepubliceerde rapport van de Rand Corporation aangaande de wetenschappelijke ontwikkeling en de toepassing daarvan op het terrein der automatisering.

Ik geloof, dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, bij het Rijk continu zal moeten blijven aandringen èn op verruiming van de gemeentelijke autonomie èn op een aanzienlijke verruiming van de voeding van het Gemeentefonds.

Namens de scheidende K.V.P.-raadsleden wens ik het college van burgemeester en wethouders in samenwerking met de nieuwe raadsformatie, een even actieve als productieve periode toe; productief ten aanzien van de verdere stedelijke uitbouw, de woningbouw, de culturele behuizing en verzorging, waarbij ik speciaal Uw aandacht zou willen vragen

A. voor verdere ontplooiingsmogelijkheden van de Stichting Openbare Bibliotheek;

B. voor een definitieve behuizing voor de Artistieke Schuit, zijnde een creatief geheel dat uw volle steun verdient, en een waardevol bezit is voor de stad.

En alvorens dit „laatste woord" te sluiten, zou ik nog

graag iets zeggen tegen de K.V.P.-wethouders, de heren Lennaerts en Verkuijlen. De heer Van Heijkoop zal het mij ten goede houden, wanneer ik als K.V.P.-er alléén de scheidende K.V.P.-wethouders memoreer.

Ik wil hierover in laatste instantie ook geen ruzie krijgen met mijn collega fractievoorzitter, mijn prettige buurman in de raad, de heer Van der Kooi.

Mijnheer Lennaerts, wij hadden in de fractie-bijeenkomst reeds gelegenheid u te danken voor al datgene wat gij voor de K.V.P. gedaan hebt. Ik wil u nu in het openbaar danken voor al datgene wat gij voor de stad Den Bosch hebt gedaan. In de 12 jaar van uw wethouderschap (een periode, die ik van begin tot het einde heb mogen meemaken), hebt gij met niet aflatende activiteit u ingezet, en wij K.V.P.-ers willen gaarne getuigen, dat gij een goed en ijverig, een even bekwaam als deskundig, eerlijk en betrouwbaar wethouder zijt geweest. Het vele financieel-stabiele, door u tot stand gebracht, zal ook in de komende jaren vruchten voor onze gemeente afwerpen. Uw besluit kwam als een donderslag. Mag ik u zeggen, dat ik respect heb voor de moed, die aan uw besluit ten grondslag heeft gelegen.

Ook uw besluit, mijnheer Verkuijlen moeten wij eerbiedigen. Gij hebt het klaargespeeld, om een bijzonder actieve voorganger plotseling op te volgen en het werk voort te zetten. Zonder de moeilijkheden te omzeilen, hebt gij met veel ijver en talent uw werk gedaan waarvoor (om het zo uit te drukken) vriend en vijand, voor- en tegenstander, bewondering en respect hebben. Heren Lennaerts en Verkuijlen, gij waart beiden niet zomaar gewoon wethouders, gij waart in de goede zin van het woord „keien van wethouders”. Hartelijk dank voor alles.

(Applaus)

Mijnheer Van Oijen, toen de fractie op u een beroep deed om de opengevallen plaats aan te vullen, hebt gij zonder enige aarzeling dit direct gedaan. De periode van uw wethouderschap is nog zeer kort en nog zeer pril.

Hartelijk dank voor alles wat u in deze korte tijd hebt verricht.

De scheidende K.V.P.-raadsleden zullen zeker interesse blijven behouden aan het raadswerk in de volgende periode. Mede namens hen, aan alle Dames en Heren dank voor de steun, de samenwerking en de vriendschap in die vele jaren ervaren.

Voor het laatst:

Voorzitter, Secretaris, Wethouders, Dames en Heren leden van Secretariaat en Kabinetten, Heren van de stadspers, Mannen van de bodenkamer, Dames en Heren - nog steeds collega's - raadsleden:

„moge het u allen, en allen die u dierbaar zijn, goed gaan tot in de lengte van dagen”.

Dank U”.

De heer Leenders zegt: Na de briljante toespraak van mijn voorganger, die deze uitermate goed heeft kunnen voorbereiden, is het voor mij een beetje een moeilijke zaak om hier à l'improviste een toespraak te moeten houden. Ik heb ondertussen wel enige aantekeningen gemaakt om snel een paar gegevens op papier te krijgen en om mijn gedachten een beetje te ordenen.

Mede namens de heren IJsselstijn en Hommen, en met pijn in het hart wat mij zelf betreft, moet ik thans van de raad afscheid nemen. Aangezien mijn besluit eerst hedenmiddag om vier uur vaststond, kan de raad wel begrijpen, dat er bepaalde oorzaken zijn, die mij deze stap hebben doen zetten. Ik vind dit erg jammer want ik heb het raadslidmaatschap hier in Den Bosch met graagte vervuld. Ik wist echter dat er voor mij binnen mijn werkring iets boven het hoofd hing - zelfs de mogelijkheid dat ik voor enige tijd naar het buitenland zou moeten -; doch dan zou ik daarna weer naar Den Bosch zijn teruggekeerd. Mijn fractie was daar op voorbereid. Ik ben geen geboren Bosschenaar, doch heb hier sedert 1946 altijd met plezier gewoond. Plotselinge omstandigheden hebben dit echter veranderd en het heeft ook mij een beetje overrompeld; de laatste twee, drie dagen zijn er echter

dingen gebeurd, die mij het plotseling afkappen van het raadslidmaatschap noodzakelijk maken. Toen ik als lid van de Jongerengroep in 1966 in de raad kwam ging voor mij een nieuwe wereld open. De meeste leden van de raad waren toen al jaren in de politiek of lid van de raad en/of geïnteresseerd in de landelijke politiek; dat was met de Jongerengroep en de groep Beter Bestuur echter niet het geval, en met mij helemaal niet. Ik kan wel zeggen, dat ik er op het laatste ogenblik ben ingehaald.

Een grappig voorval was wel, dat de K.V.P. voor de verkiezingen in 1966 een enquête onder de Bossche bevolking heeft gehouden en ik was toen toevallig een der geënuquêeerden. Er zijn mij toen vragen gesteld o.a. wat ik dacht van het raadslidmaatschap en of ik de burgemeester en de wethouders kende.

De naam van de burgemeester wist ik toevallig, dat was mr. Lambooy, en ik kreeg zelfs een compliment omdat ik drie wethouders kende. De heer Suijkerbuijk kende ik, omdat ik daar als geïnteresseerde in de sportwereld wel eens contact mee had; ik kende de heer Van Heijkoop en ook de heer Schuurmans; jammer voor u, mijnheer Lennaerts, maar u kende ik niet.

Twee maanden voor de verkiezingen was het raadslidmaatschap voor mij een volkomen vreemde zaak. De Jongerengroep is in de raad gekomen, niet zozeer, omdat men ontevreden was over het gevoerde beleid, maar omdat zij meende, en die mening is zij nog altijd toegeedaan, dat in dit gezelschap niet alleen ouderen moesten zitten, maar dat ook de jongeren mee zouden moeten kunnen beslissen over zaken die op lange termijn genomen worden en waarmede zij, als zij straks ouder zijn geworden, veel te maken zullen krijgen. Met dat streven was ik het volkomen eens en dat is ook de reden dat ik zo snel „ja” heb gezegd en zodoende in de politiek ben gekomen.

Twee dagen voor de lijsten moesten worden ingediend heb ik pas beslist.

Vooraf oud-collega Van Osch, die mij daarover heeft be-

naderd, heeft de stoot hiertoe gegeven. Ik werd benaderd, omdat ik in de Bossche sportwereld zat en nogal gaarne meespeel in de organisatie daarvan. Ik zei het een volledig nieuwe zaak te vinden, doch bereid te zijn mij volledig in te zetten. Ik zei er ook bij, als het mij tegenvalt, stop ik er na vier jaar mee. Toen ik zo'n twee à drie jaren in de raad zat, is dit lidmaatschap mij bijzonder gaan boeien. Ik denk, dat dit bij alle leden van mijn fractie het geval is geweest.

Het was voor mij zó boeiend om in deze kant van de keuken te kijken, dat ik besloot er mee door te gaan; eerst als lijsttrekker en het laatste jaar zelfs als fractievoorzitter. Het is een buitengewoon fascinerend geheel en buitengewoon boeiend werk. Ik dacht, dat we iets moesten gaan doen aan de buitengewoon teleurstellende uitslag, die de j.l. verkiezingen hebben opgeleverd, met name de opkomst van het publiek, waarbij de onverschilligheid van de mensen is gebleken. Hier in de raad wordt zoveel gedaan, dat voor de stad Den Bosch zo belangrijk is. Dat blijkt ook wel uit gesprekken, die ik voor en na met diverse mensen had, en waarin gevraagd wordt waarom doet men dit, of niet dat. Dan weet men als raadslid hoe binnenskamers de moeilijkheid ligt en welke moeilijke punten daar naar voren komen. Je kon dit dan soms een beetje ophelderen. Ik vertelde hen dan het een en ander en adviseerde hen naar een raadsvergadering te komen en zich voor de zaken te interesseren. Er zijn wel enkele reacties uit voortgekomen, doch mij is wel gebleken dat het merendeel der Bossche bevolking voor de raadszaken geen interesse heeft, zoals ook op 3 juni j.l. bij de gemeenteraadsverkiezingen is gebleken.

Na dit alles te hebben meegemaakt vind ik het jammer dat ik dit werk zal moeten missen, al zal ik wel onder de rook van Den Bosch de werkzaamheden van de raad blijven volgen en in het Bossche sportleven en andere verenigingen mijn partij blijven meeblazen.

Ik dank allen voor de prettige samenwerking, die hier steeds is geweest zowel in de raad als in de commissies.

Wij hebben ons van het begin af aan heel erg loyaal opgesteld. Wij hebben ook wel eens fel tegenover elkaar gestaan; wij hebben echter getracht steeds onze eigen visie te geven en bepaalde zaken naar voren te brengen. Ik geloof dat het altijd goed is - en dat heb ik zelf onlangs nog meegemaakt - als je te lang in bepaalde organisaties zit verstar je wat en word je een beetje „bedrijfsblind”, en daarom is het tegenwoordig in het bedrijfsleven ook te doen gebruikelijk om van tijd tot tijd de mensen te laten rouleren. Naar mijn mening is dit de taak van Den Bosch 2000 geweest om hier eens een frisse wind te doen waaien. Wij zijn er van overtuigd, dat dit altijd onze voor naamste taak is geweest. De visie van de Jongerengroep en de visie van Beter Bestuur - daarna is het Den Bosch 2000 geworden - hebben hieraan wel meegewerkt. Het feit dat het hier soms fel toeging en wij buiten de raad wel eens moesten horen: „Ze zullen jullie wel niet zo graag in die raad hebben” deed echter niets af aan de waardering voor het werk dat door de raad en het college werd verzet. Ik dacht, dat dit bij de buitenwacht ook een der zaken is, die niet bekend zijn, n.l. dat de raadsleden naast hun normale dagtaak zoveel uren en avonden per week hun - vrije - tijd schenken aan het eigenlijke welzijn van Den Bosch.

Velen denken dat het alleen die ene raadsvergadering per maand is, maar zij weten niet dat het commissiewerk e.d. veel meer avonden vergt en daarom vind ik het prettig hier vele echtgenoten en echtgenotes te mogen zien, die ons zo vaak hebben moeten missen.

Ik wil hierbij ook nog de ambtenaren betrekken, want wij hebben ook mogen ervaren, dat zij allen hard werkende mensen zijn, die ook ons raadsleden dikwijls zoveel mogelijk te hulp kwamen. Dat heb ik zelf ook mogen ervaren, vooral van de ambtenaren waar ik veel mee te maken had, n.l. de ambtenaren van de sportafdeling waarmee ik bijzonder prettige contacten heb gehad, maar nog meer respect heb ik voor een tak van uw bedrijf, als ik het zo noemen mag, n.l. voor de afdeling Huisvesting.

Dat heb ik gisteravond ook nog mogen stellen. Het is 25 jaren na de oorlog toch nog een ergerlijke zaak, dat het woningtekort nog moet voortbestaan. Als lid van de Commissie Woonruimte heb ik de afgelopen vier jaren moeten meemaken hoe erg het voor deze ambtenaren is om zo te werken. Ik kan geen afdeling noemen waar men zo weinig constructief werkzaam kan zijn.

Om terug te gaan naar de sportafdeling wil ik stellen, dat het een heerlijke zaak is om na jarenlange voorbereiding een nieuw sportcomplex te kunnen opleveren; indertijd het zwembad te zien klaar komen; binnenkort de nieuwe sporthal. Het lijkt mij heerlijk dat men daar na jaren kan zeggen: „Fijn dat is weer eens klaar gekomen, dat hebben wij weer eens goed gefikst.” Dit is echter bij de afdeling Huisvesting niet het geval; daar is het een verschrikkelijk nare zaak. Er is wel een stukje voldoening, wanneer daar weer een moeilijk geval kan worden geholpen, maar het neemt niet af. Toen ik in die commissie kwam, waren er zo'n 4000 gevallen, die geholpen moesten worden en nu zijn er 6000 woningzoekenden. Er wordt één geval geholpen en er komt weer een nieuw geval bij en het is voor deze ambtenaren een verschrikkelijk moeilijke taak. Wij kwamen vroeger maar eenmaal per week bij elkaar en samen met collega Vos konden we dan weer enkele mensen helpen, die met grote problemen kwamen, waarvan je niet veronderstelt dat die nog kunnen bestaan. Dan denk ik aan mevrouw Claasen, die dit vele jaren heeft gedaan, aan mevrouw Bos, die hier jammer genoeg niet aanwezig kan zijn, maar ook aan de heer IJsselstijn die een sociaal bewogen man is en die zich dat eigenlijk te veel heeft aangetrokken, waarvoor hij een kleine tol, misschien wel een zware, in de vorm van zijn gezondheid heeft moeten betalen. Dat gebeurt echter die ene avond niet alleen met ons raadsleden, maar dat gebeurt ook met die ambtenaren, want hoe vaak hebben wij niet moeten horen: die man is overspannen, waarbij ik met name denk aan de heer Wellens en aan de heer Van den Berg. Ik kan mij dat goed indenken, als je als

machteloos iemand achter een loket moet staan en weer iemand naar huis moet sturen zonder hem te hebben kunnen helpen. Daarom heb ik deze afdeling zo graag naar voren willen halen om eens begrip te vragen voor deze mensen en hen - zonder andere ambtenaren tekort te doen - afzonderlijk te danken voor het vele werk dat zij doen. Dan kom ik bij het college en de gemeentesecretaris, waarbij ik de drie scheidende wethouders bijzonder hartelijk dank wil zeggen voor het vele wat zij voor Den Bosch hebben gedaan, de heer Lennaerts en de heer Van Heijkoop 4 jaren en de heer Verkuijlen, waarmee ik in mijn beide commissies veel heb samengewerkt, de laatste twee jaar.

Ik weet, dat toen de heer wethouder Suijkerbuijk, die een nogal populair wethouder was, vertrok, ik het waardeerde dat de heer Verkuijlen de stoel overnam van iemand die successen had geboekt en om dat dan beter te doen, is moeilijk. Ik heb er veel bewondering voor dat de heer Verkuijlen dit in zo korte termijn heeft gedaan. Ik wil de heer Suijkerbuijk niet te kort doen, want die heeft het goed gedaan, maar ik zou tot de heer Verkuijlen toch willen zeggen, u hebt het even goed gedaan.

Tenslotte de heer Van Oijen; daar hebben we maar een half jaar mee mogen samenwerken, maar waarvan, als ik het goed heb begrepen, het de bedoeling is, dat hij in het nieuwe college zal terugkomen - wens ik daarbij veel succes.

Ook met u, mijnheer de burgemeester, hebben we geen vol seizoen mogen werken; wij zijn begonnen met de heer Lambooy en daarna bent u gekomen. Ik dacht hier wel te mogen stellen, dat de heer Van de Ven voor ons een beetje een onbekende was. Ook u heb ik niet benijd. Den Bosch is een complexe moeilijke stad met zeer veel problemen; een stad die nog veel problemen gaat krijgen - hierbij denk ik alleen maar aan de Binnendieze wat maar één klein zaakje is - maar er zijn er een hele boel, zoals de zware lasten die een provinciale hoofdstad met zoveel monumenten met zich meebrengt, daar meenden wij,

moest een krachtpatser komen - een man die weer ging werken aan de expansie en wij hadden ook wel verschillende namen op die lijst staan en uiteindelijk kwam burgemeester Van de Ven uit de bus. Ik moet eerlijk zeggen, dat ik hem niet kende en veel mensen, die ik er naar vroeg, kenden u ook niet, of slechts zeer oppervlakkig. U kwam hier en ik dacht, nu ja, laten we het beste er maar van hopen. Maar ik moet zeggen, binnen een maand had u mij, maar ook verschillende collega's, veroverd. Door de ontwapenende manier, waarmee u ons bent tegemoet getreden, door de pijlsnelle bewonderenswaardige manier waarmee u zich in alle mogelijke problemen hebt weten in te werken. Het overkomt ons ook wel eens dat we moeten werken met een grote nieuwe groep, met allerlei nieuwe namen. Dat heb ik zelf 4 jaar geleden ook gehad van: hoe heet die man nu ook weer? Dat was bij u niet. U kende onmiddellijk alle mensen, u wist de achtergronden. U wist op een gegeven moment de problemen die er waren en bent er op een enorme manier tegenaan gegaan. Daarvoor heb ik bijzonder veel bewondering. Ik zou u echter in overweging willen geven het een beetje kalm aan te doen want ik vrees wel eens het ergste als ik uw elan zie, en we zouden het jammer vinden u te moeten missen; want ik geloof dat het voor een stad als Den Bosch een groot goed is, een goede burgemeester te bezitten en die hebben wij nu.

(Applaus).

Hartelijk dank ook voor de samenwerking die wij van u hebben mogen ondervinden. Ik wens de raad en de stad Den Bosch bijzonder veel succes toe en ik blijf Den Bosch zeker van nabij volgen. Mijn hart ligt nu eenmaal in Den Bosch en op vele terreinen zal ik hier nog actief blijven en ik hoop nog verschillende malen het pad van de raadsleden te mogen kruisen. Ik wens de scheidende raadsleden een goede „rust” toe; het zal ook u wel iets doen deze laatste vergadering mee te maken. De raadsleden die blijven, wens ik een goede zittingsperiode toe en ook de nieuwe leden wens ik daarbij gaarne succes.”

De heer Van der Kooi merkt op: „Ik ben jaloers hier vanavond, op de heer Van Kempen die hier gesproken

heeft en die flink wat tijd heeft kunnen besteden aan zijn rede. Ik ben jaloers op de heer Leenders, die, met een dusdanig improvisatievermogen zo'n mooi verhaal heeft gehouden. Mijn bezwaar is dat ik technicus ben en mij altijd moet uitdrukken in tekeningen, die duidelijk moeten maken wat ik bedoel en dat maakt dat het wat moeilijker spreekt. Men moet van mij geen dermate lang verhaal verwachten; ik hoop dat de raad zal begrijpen dat het daarom even goed gemeend is.

Als ik dan hier het woord voer dan doe ik dit als voorzitter van de raadsfractie van de Partij van de Arbeid. Dat is dan ook de laatste keer dat wij hier als vertegenwoordigers van de Partij van de Arbeid voor het voetlicht treden. Een onzer fractieleden keert wel in de nieuwe raad terug maar dan enigszins „verpakt” in een roodachtig gekleurd papier. Dat is de toekomst; daar mag ik het vanavond eigenlijk niet over hebben. Die toekomst gaat een meer definitieve vorm krijgen in de vergadering van dinsdag a.s. Vanavond zijn wij bij elkaar om enigszins over het verleden te spreken. We beëindigen hier bij een raadsperiode en ik geloof dat we ver in het verleden moeten zoeken om zoveel mutaties bij een raadswisseling te kunnen aanwijzen. Over onze fractie valt helaas een schaduw, omdat ons fractielid mevrouw Bos-Kinsbergen wederom in het ziekenhuis is opgenomen; onze samenwerking in de fractie en de goede sfeer daarin, werd mede door haar bewerkstelligd. Spreker is er van overtuigd dat zij op dit moment met haar gedachten bij ons is en het zeer moeilijk heeft.

Aan het einde van een zittingsperiode wil men graag gaan putten uit bepaalde ervaringen. Ervaringen die men heeft in het menselijk vlak met de burgemeester, de wethouders, de raadsleden, met de ambtenaren en ook met het Bossche publiek. Als ik spreek over het college, dan meen ik dat dit binnen het kader van hun financiële mogelijkheden, het maximum heeft kunnen bereiken. Alleen de wethouder, onze wethouder, die aan de weg moest timmeren wat de woningen betreft, die heeft ontzettend het weer tegen gehad. Ook wij als fractie weten hoe hij

gezwoeigd heeft om een en ander voor elkaar te krijgen. Het is een ondankbaar werk als je het weer tegen hebt; spreker hoopt - en hij heeft gehoord dat de toestand zich ten gunste van Den Bosch aan het wijzigen is - dat zijn opvolger het weer niet zo tegen zal hebben want het is heel moeilijk om daar tegen te vechten.

De verhouding met de raadsleden, van welke kleur of pluimage dan ook, ik geloof, dat die wel goed is geweest. Respect voor de mening en overtuiging van anderen, is een van de grondslagen van de democratie.

Dan heb ik nog een andere ervaring, n.l. je als collega voelen met de gemeenteambtenaren. Ik heb altijd enigszins medelijden met hen gehad vanwege het feit dat de afstand tussen de gemeentelijke volksvertegenwoordiging en de ambtenaar veel korter is dan deze is bij een rijksambtenaar. Dat maakt voor hen het werk zeer veel moeilijker dan bijvoorbeeld bij het rijk het geval is. Persoonlijk heb ik altijd getracht mijn fractiegenoten hiervan te overtuigen en ik hoop er in geslaagd te zijn om niet al te grillig op dat gebied met onze eisen te zijn geweest. In dit verband kom ik ook automatisch op het Bossche publiek. Een trefpunt met publiek is zo langzamerhand geworden het politiek café. Nu moet ik zeggen en dat zeg ik strikt persoonlijk, dat ik een café als trefpunt om te spreken over zaken, die van zo'n groot belang zijn waar zij de gemeente betreffen, daarvoor niet de juiste plaats vindt.

De sfeer van een café is, zoals ik reeds zei, niet de plaats waar politiek gemaakt moet worden, want de mijns inziens uitgelokte ontboezemingen van raadsleden en ook van toekomstige raadsleden hebben mij vaak de haren te berge doen rijzen. Ook meen ik, en dat zal wel vreemd klinken uit mijn mond, dat de zo zeer geprezen inspraak, de openbaarheid e.d. moeilijk te verwezenlijken punten zijn. Ik meen, dat de ervaring zo is, dat men als gemeenteraadslid de grootste moeite heeft om met de besluitvorming het tempo van onze tijd bij te houden. En in dit kader vind ik dat een periode van vier jaren eigenlijk kort genoeg is om één raad een taak te geven, zonder dat hij onderweg daarvan weer afgeleid moet worden of in een an-

dere richting gestuwd.

Ik meen ook, dat de verkiezingen ook duidelijk hebben uitgewezen, dat het geroep om inspraak, meer openbaarheid, of het in een vroeger stadium bij de beraadslagingen betrokken worden, bij een groot deel van het publiek niet heeft aangeslagen. Ik zal hier wel stellingen verkondigen, die afwijken van hetgeen in de hogere bestuursorganen van de P.v.d.A. als zaligmakend worden verkondigd - dat is me wel meer overkomen -; ik heb gesproken naar mijn gevoel en ik geloof ook recht uit mijn hart.

Zoals ik ook nu oprecht van harte dank zeg, mede namens mijn fractiegenoten, aan allen, die op welke wijze dan ook en in welke vorm dan ook, hebben meegewerkt aan de ontwikkeling en de uitbouw van onze stad. Wij zeggen ook dank aan de ambtenaren, die ons dus zo zeer terzijde stonden in het raadswork en onze besluiten tot realisatie brachten. Ook menen wij hier te moeten bedanken, en die hebben wij vaak hard nodig gehad, de onbekende notulisten, die mijn verhaspelingen, versprekingen en mischien ook de slechte zinsbouw, tot een zo prachtig Nederlands proza hebben omgebouwd. Ook de pers wil ik in mijn dankwoord betrekken; want ondanks het feit dat zij ons wel eens de wind mee, maar ook wel eens tegen hebben gegeven, hebben zij toch onze naam aan Den Bosch duidelijk gemaakt.

Zoals ik ook de voorzitter dank wil zeggen, u, die, evenals onze secretaris eigenlijk als niet uitverkoren door het publiek - toch deel uitmaakt van de vergaderingen. Ik dank u voor de goede en prettige leiding van de beraadslagingen en ook voor de vriendelijke woorden, die u zo juist tot mij gericht hebt.

En dan is het wel een ietwat vreemde volgorde, waaruit wel blijkt, dat ik het nooit heb geleerd, maar het laatst gesproken woord klinkt altijd het langste door en daarom wilde ik het laatst danken de heer Van Geelen. Toen ik dit schreef wist ik niet dat u jarig was, anders had ik het in meer gloedvolle woorden gesteld. U bent altijd de man geweest, die als een soort trait-d'union de verschillende raadsperioden verbonden heeft maar als fractievoor-

zitter dank ik u speciaal voor de beminnelijke en boven de partijen staande manier, waarop u ons bent tegemoetgetreden en geholpen hebt in dat labyrint van die moeilijke wettelijke bepalingen, die vormen en die procedures, die gevolgd moeten worden om daarmee onze ideeën en idealen via de raad aan Den Bosch duidelijk te maken. Wij hebben nooit gemerkt dat u dat bijvoorbeeld tegen uw zin heeft gedaan. Dat wilde ik hier even apart memoreren.

En dan dames en heren, nu spreek ik in het algemeen: ik dank u allen voor hetgeen u, in welke vorm en in welke verhouding ook tot onze partij voor ons betekend heeft, en ik hoop dat u allen een goede en gezonde, vooral gezonde toekomst, tegemoet gaat.

(De aanwezigen betuigen hun instemming met applaus).

De heer K a a s j a g e r : U staat mij wel toe, mijnheer de voorzitter, dat ik het vanavond kort maak. Mag ik u dan hartelijk dank zeggen voor de vriendelijke woorden aan mijn adres gericht. Ik heb dit werk de laatste 1½ jaar met liefde gedaan en ben er dan ook trots op iets voor Den Bosch te hebben mogen doen. Gaarne wilde ik ook de wethouders en raadsleden danken voor de prettige samenwerking en de grote vriendschap, die ik gedurende mijn raadslidmaatschap van allen heb mogen ondervinden. Ook veel dank aan alle ambtenaren ten gemeentehuize, die altijd bereid waren, indien nodig, mij te helpen. Ik wens u, mijnheer de voorzitter met uw nieuwe raad veel sterkte toe en ik hoop, dat het onze stad goed moge gaan".

(Applaus)

De heer wethouder V e r k u i j l e n : „Toen ik twee jaar geleden tot het wethouderschap werd geroepen, voelde ik dit als een opgave. Nu ik hiervan afscheid ga nemen moet ik u zeggen, terugkijkend, het als een voorrecht te hebben beschouwd om deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders van Den Bosch. Een voorrecht, omdat het mij in de gelegenheid heeft gesteld deel te nemen aan een zeer intensieve werkzaamheid op bestuurlijk niveau, waarvan ik de intensiviteit

van te voren ondanks het feit dat ik reeds enige tijd deel mocht uitmaken van de gemeenteraad en ondanks het feit, dat ik via het fractievoorzitterschap van de K.V.P. ook nog wat intensiever met dat raadslidmaatschap bezig was geweest, mij niet had kunnen voorstellen. Achteraf kijkend ben ik van mening dat een wethouder en dat een college hun werk alleen maar kunnen doen, wanneer zij kunnen steunen op een aantal zaken, die in dit verband van essentieel belang zijn. Op de eerste plaats een krachtige en een evenwichtige samenwerking in het college van burgemeester en wethouders zelf.

Ik ben bijzonder dankbaar, dat ik als jong aankomend wethouder in het toenmalige college zo collegiaal ben ontvangen en dat ik in de mate, waarin dat is gebeurd, heb mogen profiteren van de wijsheid en het inzicht van de oudere collega's, die nooit de moeite schuwden om mij bij mijn werk behulpzaam te zijn.

Toen burgemeester Lambooy mij voor de eerste keer ontving, toen bekend was, dat ik het wethouderschap zou aanvaarden, heeft deze mij enige behartenswaardige woorden toegesproken, zoals hem eigen was. Hij heeft mij toen o.a. gezegd: „u zult er wel aan moeten wennen om over te stappen uit die rol van fractievoorzitter, die ergens duidelijk politiek getint is, naar de andere kant van de tafel, waar de strikte objectiviteit in het algemeen belang van de stad, toch eigenlijk het hoofdaccent moet zijn.”

Ik heb geprobeerd deze wijze woorden goed ter harte te nemen. Ik heb geprobeerd mij bij mijn werk te laten leiden door objectiviteit en zakelijkheid en ik heb geprobeerd dit van mijn kant, te laten gepaard gaan met vriendschappelijkheid. Een vriendschappelijkheid, die ik van uw college in hoge mate heb mogen ontvangen en waar ik bijzonder dankbaar voor ben en waarop u, voorzitter, bij uw intrede in het college, geen uitzondering heeft gemaakt.

Een tweede voorwaarde is, dacht ik, dat er een goede samenwerking is en een goede verstandhouding met de raad en met de commissies. Wanneer ik aan die afgelopen

jaren terugdenk, zijn het prettige herinneringen aan de samenwerking met de raad, aan de samenwerking in de commissies. Dat staat helemaal los van het feit, dat ik het niet altijd met iedereen eens was. Degenen, die dat betrof, moeten van mij aannemen, dat mijn hoofdmotivering toch altijd de objectiviteit en de zakelijkheid is geweest. De leden van de raad dank ik bijzonder voor de wijze, waarop zij het mij mogelijk hebben gemaakt om in deze korte periode toch nog iets te kunnen doen, zodanig, dat waar het spreekwoord zegt „dat een verkenner altijd lacht” ik vanavond tot de conclusie moet komen, dat de wethouder wel eens gedwongen wordt om te blozen. Een derde voorwaarde is bepaald, dat wat voor „keien van wethouders”, mijnheer Van Kempen, een stad ook heeft, geen enkele wethouder zijn werk ook maar enigszins verantwoord kan doen, wanneer hij niet kan steunen op uitstekende ambtenaren. Uitstekende ambtenaren, die hem nabij zijn, die hem vertrouwen en die hij vertrouwt. Ik wil vanuit die andere keuken, dan van waaruit de heer Van Kempen en de daarna volgende spreker dit hebben gezien, hier duidelijk beklemtonen dat Den Bosch uitstekende ambtenaren heeft. U zult het mij niet kwalijk nemen, dat ik hier in het bijzonder wil noemen de hoofden van dienst, de chefs van de afdelingen en alle mensen, die onder hun leiding hebben gewerkt en die voornamelijk in het raam van mijn portefeuille hebben gestaan. Ik ben hen bijzonder veel dank verschuldigd voor de grote deskundigheid, hun grote toewijding, hun kameraadschappelijkheid en de vriendschap die ik in deze betrekkelijk korte periode van hen allen heb mogen ondervinden. Aan het hoofd van hen allen tref ik de gemeentesecretaris, die in deze periode voor mij een beetje een vader is geweest en die mij bij voortduring met wijze raadgevingen terzijde heeft gestaan en dat heeft gedaan op een wijze, zoals ik mij een moderne vader voorstel, n.l. om zijn zoon te laten denken, dat de beslissing, die hij uiteindelijk neemt, zijn eigen beslissing is. Er zijn bijzonder vriendelijke woorden aan mij gewijd. Het changement de décor van twee jaar geleden, gaat, voor wat mij betreft,

plaats maken voor een nieuw changement de décor. Ik hoop - en zal er mijn best voor doen - dat ik geen moeite zal hebben met de rolverwisseling, die daar op-nieuw inzit. Het zal mij de eerste tijd bepaald een beetje moeite kosten. Het zijn dan ook uit dien hoofde toch wel wat gemengde gevoelens, waarmee ik de plaats achter die tafel ga verlaten. Ik moet zeggen, wat ik reeds in het be-gin van mijn kort dankwoord heb gezegd, dat ik inder-daad dankbaar ben en het als een voorrecht beschouw, dat ik het heb mogen doen.

Mag ik u, voorzitter, hartelijk danken voor het geschenk dat mij namens het gemeentebestuur is overhandigd?

Zonder iemand te kort te doen zou ik dan nu van een voorrecht gebruik willen maken n.l. om ook hier te zeg-gen wat mij uit het hart komt, en dat is, dat ik mijn vrouw bijzonder dankbaar ben, dat zij mij in de gelegenheid heeft gesteld dit werk in volle vrijheid in de afgelopen periode te doen.

Ik dank allen zeer, vooral de scheidende raadsleden wens ik in de naaste toekomst het allerbeste toe; de raadsle-den die in de nieuwe periode als collega opnieuw naast en bij mij zullen zijn, daarvan hoop en vertrouw ik, dat zij op kameraadschappelijke voet, ook al verschillen wij zakelijk dan wel eens, voor het beste van Den Bosch zich als persoon inderdaad helemaal zullen geven. (Applaus).

De heer wethouder Van Heijkoop: Het mooiste geschenk, dat ik had kunnen krijgen, heb ik hier bij mij: de erepenning van 's-Hertogenbosch, de stad, die ik - als ik het zo mag zeggen - liefheb. Het is natuurlijk, zoals u wel zult begrijpen, met bijzonder gemengde gevoelens, dat ik hier sta: de laatste keer dat ik in de gemeenteraad van 's-Hertogenbosch het woord mag voeren. Trots om de penning, maar met pijn om het afscheid. Het is een af-scheid van een werk, dat ik acht jaren heb mogen doen. Een werk voor de stad en haar bevolking, waarvan ik zo juist zei, dat ik die lief gekregen heb in de jaren, welke ik hier, bijna 30 jaar, woon. Ik heb hier een taak mogen verrichten, vooral de laatste jaren, die bijzonder mooi was; het bouwen aan een stad, een bijzonder mooie, maar

ook een bijzonder zware taak. Bouwen en timmeren en dan nog, - het is vanavond reeds gezegd, timmeren aan de weg - met alle spanningen die daar om heen zijn. Spanningen van juist het aan de weg timmeren, dat heb ik acht jaren mogen doen. Nu moet ik dat werk gaan verlaten en dan denk ik, de voorzitter heeft het vanavond reeds gezegd, aan bruggenbouw. Aanstaaende maandag wordt de eerste paal geslagen van de Trierbrug. U weet, dat ik in een gesprek in Trier gezegd heb dat we een brug naar Trier moesten noemen. Voor de communicatie met deze stad, waar ik veel voor gedaan heb en veel voor voel is dit uitermate belangrijk. Het had mijn laatste „eerste” paal kunnen zijn die a.s. maandag door mij zou worden geslagen, doch ik heb graag gezegd: „Laat dit nu de Oberbürgermeister van Trier doen”. Ik mag daar nog wel als wethouder bij zijn, maar dan is het afgelopen. De vernieuwing van de binnenstad is volop aan de gang; restauraties waar ik veel belangstelling voor heb, dit begint te komen; de bouw van Noord, de Slagen, De Hambaken, ik moet dit allemaal loslaten. Dat geeft natuurlijk een gevoel van pijn. Ik mag daar niet bij blijven staan. Ik moet, dacht ik, die zaak anders zien. Ik mag vanavond alleen maar dankbaar zijn dat ik dit werk heb mogen doen. Als ik dan een dankwoord wil spreken, zal ik ongeveer eenzelfde rij namen en personen noemen als mijn collega, de heer Verkuijlen, heeft gedaan.

Ik wil beginnen bij O.L. Heer, mijn vrouw, dan het college. We hebben in dit college in deze jaren bijzonder plezierig gewerkt; plezierig een eenheid gevormd. Ik heb het vanmiddag nog in een gesprek gezegd: „we hebben nooit met de vuist op tafel geslagen”; ook niet onder de voorganger van de huidige burgemeester; er waren wel eens verschillen van mening, doch die zijn uitgesproken en we zijn altijd weer als een goede eenheid naar buiten voor den dag kunnen komen.

Ik dank alle collega's, bijzonder voor hun vriendschap, ook de oud-collega's en ik wil nog apart noemen de vorige burgemeester: mr. Lambooy en de huidige burgemeester mr. Van de Ven. Wij hebben, dacht ik, buitengewoon

plezierig en goed kunnen samenwerken. Een goede samenwerking in het college is voor de stad van het grootste belang.

Ik wil voorts de raad in zijn geheel danken voor de samenwerking. Er was wel eens kritiek, er waren wel eens moeilijke ogenblikken, maar met de raad in zijn geheel en met de commissies heb ik goed kunnen samenwerken. Ik dank allen die mij in de raad hebben geholpen, die initiatieven naar voren gebracht hebben, waar wij allen, en waarbij vooral de stad voordeel aan heeft gehad.

Ik wil ook mijn eigen fractie bedanken. We hebben in deze fractie - al was het maar een kleine - altijd bijzonder goed kunnen samenwerken. Ook daar was altijd een goede en vriendschappelijke sfeer. En ook ik denk aan mevrouw Bos met verdriet, omdat zij er niet bij kan zijn. Ik wil niet alleen mijn eigen fractie noemen, doch ook de andere - ik wil hier als grootste de K.V.P. noemen -, deze fracties hebben mij hier op deze plaats gebracht. Natuurlijk allereerst de kiezers, maar de leden van de raad hebben mij op de wethoudersplaats gebracht en deze gehele raad heeft mij acht jaar gesteund en met mij samengewerkt.

Collega Verkuijlen heeft ook de ambtenaren genoemd; ik kan eigenlijk precies hetzelfde zeggen. We hebben buitengewoon goede, trouwe, hardwerkende ambtenaren, mensen, die hun vakantie opofferen - ik heb het laatst in de raad gezegd, mensen, die tot 2 uur 's nachts doorwerken, mensen, die als het college doorvergaderde tot 's-avonds tien of elf uur, daarbij werden betrokken - ze geven zich volledig voor het werk. Ik zou namen willen noemen, doch dan vergeet ik er misschien. Ik zou willen zeggen alle afdelingen van het stadhuis - in het bijzonder ook weer diegenen waarmee ik het meest te maken heb gehad zoals E.V., Financiën, Algemene Zaken en Interne Zaken - allen hartelijk dank.

De dienst van gemeentewerken met zijn directeur, waar ik veel mee te maken had, heel hartelijk dank voor de goede samenwerking, voor de prettige manier waarop we konden vergaderen en de zaken konden bespreken. Vooral in de

dienst gemeentewerken zijn, na het overlijden van de heer Geurtsen en het vertrek van enige ambtenaren, wel eens wat hiaten geweest. Maar nu deze dienst weer is aangevuld met goede krachten, wens ik hen alle goeds voor de toekomst.

Ook de pers wil ik bedanken, ook al hebben ze wel eens wat geschreven, dat ik niet zo leuk vond, dat is nu eenmaal zo; de pers heeft haar eigen taak maar ik dank toch de pers voor alles wat zij geschreven heeft; van haar kant gezien in het belang van de stad. Als ik denk aan de publikaties over Noord, dan ben ik daar vooral de laatste jaren de pers toch dankbaar voor.

Ik heb allen bedankt, doch zou onze secretaris graag apart willen noemen. De secretaris was onze vraagbaak waar wij altijd terecht konden. Ik dank hem hartelijk voor alle goede adviezen en voor de vriendschap die hij gegeven heeft.

Ik ben begonnen met de trots van mij van deze avond: de zilveren penning, ik eindig met heel hartelijk te danken voor het cadeau, dat mij hedenavond is overgereikt, waarvan ik hoop, dat ik met mijn gezin veel plezier zal hebben; de mijne was echt aan vernieuwing toe en ik ben hier bijzonder blij mee.

Acht jaren geleden ben ik begonnen met te zeggen, dat ik een familiewapen heb waaronder staat: „Dieu nous conduit“. Met die woorden ben ik toen begonnen en ik zou zeggen nu ik weg ga - en dan denk ik aan het nieuwe college, de raad, en nieuwe ambtenaren - „Dieu vous conduit“. Als ik dan denk aan de hele stad en zijn bevolking, dan eindig ik weer met: „Dieu nous conduit“.

(Applaus).

De heer wethouder L e n n a e r t s : Ik heb altijd geprobeerd de begrotingsbehandeling zo kort mogelijk te houden en zou het vanavond ook graag kort willen doen.

In de eerste plaats wil ik stellen, dat ik het wethouderschap dat ik de laatste 12 jaren heb mogen vervullen, graag heb gedaan en dat het mij moeite heeft gekost het besluit te nemen hier niet meer terug te komen. Dat deze gevoelens zo sterk spreken, is in de eerste plaats het ge-

volg van het feit, dat ik in Den Bosch geloof, maar in de tweede plaats dat ik gedurende die 12 jaren altijd zo'n goede verstandhouding heb mogen hebben, met de raad. Men zou uit de woorden van de heer Leenders kunnen afleiden, die immers mijn naam niet kende, dat zulks gelegen was in het feit, dat ik niet zo langs de weg timmerde en niet zo bekend was maar dat zit 'm in de functies, die ik had. Dat we zo'n paar maal de plaatselijke belastingen hebben moeten verhogen schijnt dan toch niet zo bij de bevolking te zijn ingeslagen als de raad wel eens heeft doen voorkomen. Daarnaast moet ik stellen, dat de samenwerking met de commissies altijd allerplezierigst is geweest. Wij stonden er om bekend dat wij snel wisten te vergaderen, soms zelfs zo snel dat de koffie nog warm was als wij reeds klaar waren. Dat klinkt misschien wat raar, doch ik dacht, dat er wel een verklaring voor was want als ik met mijn mannen bij de commissie kwam, dan wist men dat alles van alle kanten al bekeken was, dat men een zakelijke toelichting kreeg en de kaarten dus duidelijk lagen. Ik heb altijd begrepen, dat de commissie daar waardering voor had en ook daarvoor mijn dank.

Ik ben blij, dat de voorzitter zo straks speciaal bij mij de verhouding heeft genoemd met de ambtenaren. Het is zo dat men, met name als wethouder van financiën, overal inzit en dan is een goede samenwerking met hen een voorwaarde. Ook een voorwaarde is, zoals de heer wethouder Verkuijlen noemde, dat je elkaar weet te vertrouwen en dat je met elkaar samen tot bepaalde inzichten en standpunten komt. Dat is gelukt, en ik dacht met heel goede persoonlijke verhoudingen, en wat dat betreft ik zal die verhoudingen in de toekomst missen.

Tenslotte wil ik ook danken voor de welwillende woorden, die vanavond hier aan mijn adres zijn gericht. Soms had ik de indruk dat, als mijn vader en moeder hier waren geweest, ze wijselijk hun hoofden zouden hebben geschud. Mij kennende zouden ze zeggen: „Wat overdrijven ze”. In ieder geval dank ik voor de goede woorden, ook voor de zilveren legpenning en het mij aangeboden cadeau.

Ik hoop dat het Den Bosch goed moge gaan; op een andere plaats zal ik **proberen** ook daaraan mee te werken.

De aanwezigen betuigen hun instemming met applaus.

De heer wethouder **V a n O i j e n** : Het is mij vanavond echt een behoefte hartelijk dank te zeggen aan de scheidende collegae uit het college. Ik maak slechts kort deel uit van dit college, maar ik heb op de meest prettige wijze met allen mogen samenwerken en ik meen, dat ik daar vanavond wel eens een keer uiting aan mag geven en hen bij dit afscheid mag bedanken voor de prettige samenwerking en voor de vriendschap, die ik van hen heb mogen ondervinden. Ook heb ik het woord gevraagd, omdat hier vanavond zo uitdrukkelijk woorden van dank en waardering zijn gebracht aan het adres van de ambtenaren en met name ook aan het hoofd van de ambtenaren, de secretaris.

De secretaris en de ambtenaren, die in de raadsvergaderingen nooit iets mogen zeggen en - de voorzitter heeft het al eens meer gezegd: de secretaris haalt zijn schade nog wel eens in in de vergaderingen van het college - maar ik dacht, dat ik als wethouder van personeelszaken namens de secretaris en namens onze ambtenaren alle wethouders toch wel hartelijk dank mocht zeggen voor de waarderende woorden, die aan hun adres gesproken zijn.

Ik ben er van overtuigd, dat zij hun beste krachten zullen blijven geven in dienst van onze gemeente en daarom nogmaals, namens de secretaris en namens alle ambtenaren hartelijk dank voor de waardering aan hun adres geuit."

(Applaus)

Mevrouw **Claasen - Van de Laak** : „De voorzitter van mijn fractie heeft wel namens allen gesproken - namens de scheidende leden van de K.V.P. en de andere partijen van de raad - maar toch zou ik graag een kort woord willen zeggen.

Twaalf jaren raadslidmaatschap zegt volgens mij toch wel iets en ik meen vooral een woord van dank te moeten zeggen tot alle collegae raadsleden van de fractie en ook de anderen, voor de prettige samenwerking, die ik altijd heb mogen ondervinden.

Ook de wethouders wil ik bedanken, alsmede de heer Van Geelen, die mij ook dikwijls op bijzondere wijze behulpzaam is geweest - hij zal wel weten wat ik daarmee bedoel - dat heb ik verschrikkelijk gewaardeerd. Ook de ambtenaren, die ik heb mogen meemaken in de verschillende commissies, waarin ik zitting had, n.l. kortheidshalve en eenvoudigweg de Commissie Godshuizen, Huisvesting en de Bijstand. Het waren alle drie moeilijke commissies, maar vooral voor mij prettige commissies. Vooral omdat je als vrouw, en ook als moeder, voor deze moeilijke commissies zo veel kon doen. De commissie Godshuizen waar alleen zieken, de gehandicapte mens, de geestelijk zieke, geholpen worden - de bedragen die men tegenkwam duizelden je wel eens - maar toch was ik blij daar mijn visie over te mogen geven en er mijn toestemming aan te hechten.

De Commissie Huisvesting is vooral toegelicht door de heer Leenders, wat ik gaarne onderstreep, gedurende al de jaren dat ik lid van de gemeenteraad was, was ik ook lid van deze commissie. Thuis had ik zelfs zo'n soort huisvestingsbureau. Ik heb dan ook diverse mensen gesproken voor wie de woningnood werkelijk erg was. Ik wil dan ook nogmaals benadrukken, wat ik gisteravond heb gevraagd: blijf vooral aandringen op samenwerking tussen woningbouwverenigingen, opdat ook de minst draagkrachtige een woning kan vinden. In de Commissie van Bijstand, waarin soms van half twee tot zes uur gevallen werden behandeld en men wel eens stelde: „moet dat nu“, was men van de andere kant toch wel weer dankbaar dat het Bijstandswet geworden was en geen aalmoes meer. De Verkeerscommissie, die de voorzitter presideerde en de Marktcommissie met de heer wethouder Lennaerts als voorzitter, kwamen niet zo dikwijls bij elkaar, maar daarmee was het ook prettig vergaderen.

Ik dank allen hartelijk voor de prettige wijze, waarop is samengewerkt.

Ergens doet dit afscheid zeer.

Ik hoop, dat u mijn besluit om niet terug te komen, kunt respecteren. Ik ben ook nog vrouw, moeder, schoonmoe-

der, grootmoeder, huisvrouw en wat al niet meer en dan krijg je nog wel eens te horen, dat je nooit meer thuis bent. Daar moet een eindje aan komen.

Maar hartelijk dank nog voor de wijze, waarop ik alles heb mogen ondervinden.

Ik spreek ook nog mijn dank uit aan de fractie, voor de prachtige attentie, die ik heb mogen ontvangen, alsmede aan het centraal bestuur van de K.V.P. die mij ook heeft bedacht en waarvoor ik hen heel dankbaar ben.

Ik wil eindigen met te zeggen dat ik het werk gaarne gedaan heb en spreek de hoop uit dat de nieuwe raad van 's-Hertogenbosch, allen tezamen, van welke overtuiging dan ook, zijn uiterste best gaat doen voor onze goede stad Den Bosch en haar bevolking.

(Applaus)

Mevrouw H u s t i n x - S p o o r e n b e r g : „Ook wat ik te zeggen heb is niet zo zwaar, dat ik achter dat spreekgestoelte moet gaan staan. Bij het vele wat hedenavond gezegd is en waar ik ten volle achtersta en alleen maar heel dik zou willen onderstrepen, meen ik, dat er één ding toch nog niet gezegd is. En dat is n.l. dat ik het zo'n bijzonder goede gedachte gevonden heb om een speciale avond te reserveren voor het afscheid van deze raad. Ik weet wel, dat er ook nog drie wethouders afscheid namen, maar ik meen toch - als ik het goed begrepen heb - dat het niet alleen het afscheid van deze drie wethouders was, maar dat de voorzitter het in het algemeen op prijs stelt om de scheidende raadsleden de gelegenheid te geven om op een speciale en bijzondere manier behoorlijk afscheid te nemen. Ik waardeer het bijzonder, dat het op deze manier is geregeld. Wat ik ook zo bijzonder gewaardeerd heb is, dat de voorzitter is begonnen met een soort samenvatting te geven en de balans op te maken van wat er in de afgelopen vier jaren al zo is gebeurd. Hier ligt dus de erfenis, die de nieuwe raad zal moeten aanvaarden. De fractievoorzitters hebben, ieder op hun manier, hun politiek testament nagelaten. Ik vind dat ook toch wel bijzonder aardig; ik heb toevallig gehoord, dat het in vele gemeenten een heel gebruikelijke zaak is en ik hoop, dat

waarmede hier een aanvang is gemaakt, een traditie moge worden.

Ik moet nu ook even persoonlijk worden, en zeggen het prettig te vinden, dat de vrouwelijke raadsleden zo fijn bedacht zijn met mooie bloemen; ik vind het heel erg, dat het vierde vrouwelijke raadslid, dat ook afscheid neemt, hedenavond niet aanwezig is; ook de reden waarom, vind ik bijzonder triest. Met haar en met mevrouw Claasen ben ik aan mijn politieke carrière begonnen, zij het dat ik er een tijdje uit ben geweest. Daarna mocht ik weer terugkomen, al was deze tijd kort, toch heb ik er weer net even aan geproefd.

Bij de laatste vergadering van de Commissie voor Muziekonderwijs vond wethouder Verkuijlen het nodig ook een woord te zeggen en zei tot mij: „U hebt er weer even aan mogen proeven en ik meen te veronderstellen, dat u het jammer vindt”. Zo gaat het mij ook met deze raad. Aan de ene kant vind ik het jammer gekozen te hebben voor een niet verkiesbare plaats, maar aan de andere kant geloof ik, dat het toch een verstandig besluit is geweest, want een raadslidmaatschap vraagt bijzonder veel tijd en verdient het ook dat er veel tijd aan gegeven wordt. Die tijd kan ik - zeker op dit moment - en voorlopig niet geven.

De voorzitter heeft een toespeling gemaakt en gezegd: driemaal is scheepsrecht; dat ligt nog in de schoot der Goden, ik kan daar op dit moment geen enkele uitspraak over doen. Het is echter wel zo, dat de voorzitter mijn derde burgemeester is geweest. En mocht het zo zijn, dat ik nog eens terug zal komen, dan zal dit toch wel binnen een periode moeten zijn, waarin ik hoop, dat ik de huidige voorzitter dan ook weer als burgemeester zal mogen aantreffen. (Applaus)

Hierna sluit de voorzitter de vergadering te 22.20 uur en nodigt alle aanwezigen uit de verdere avond op een andere wijze door te brengen op het schone gemeentehuis.